

अदृष्टेऽवनिष्ठासमाप्तिर्यस्यसः यदैवपुत्रादिसुखप्रदमदृष्टंहीयते तदैवतेपुत्रादयो न भवन्तीत्यर्थः अदृष्टपरमः तथा अदृष्टमेव परमं यस्यसः यद्यपि पुत्रादयो वियुक्तास्तथाऽपि तानदृष्टमेव पुनः संगमयतीत्यर्थः एवमदृष्टमात्मनस्तत्त्वमव्यभिचारिकारणं सुखदुःखयोर्यो वेद स न मुह्यति तस्मादिदानीं त्वयानदुःखं भावनीयम् मृतानामपि वियुक्तानामपि च कालान्तरे दर्शनयोग्योऽसंभवात् अस्मदादिभिरपि कालान्तरे तद्वियोगे सत्यपीति नन्दस्य दैवी वा गेषा भाविसूचिका ॥ ३० ॥ तां बुध्वा वसुदेवो दुःखं त्युक्तानन्दमाह करो वै इति वः युष्माभिः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ इति श्रीभागवते महापुराणे दशमस्कन्धे टीकायां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ ७३ ॥ षष्ठे सख्युर्गिरानन्दो ब्रजं गच्छन्मृतां पथि दृष्ट्वा तुराक्षसी तस्या मृत्युं श्रुत्वा थविस्मितः ॥ १ ॥

नूनं त्यदृष्टनिष्ठोऽयमदृष्टपरमोजनः ॥ अदृष्टमात्मनस्तत्त्वं यो वेद न समुह्यति ॥ ३० ॥ वसुदेव उवाच करो वै वार्षिको दत्तो राज्ञे दृष्टावयंच वः ॥ नेह स्थेयं बहुतिथं संत्युत्पाता श्वगोकुले ॥ ३१ ॥ श्रीशुक उवाच इति नन्दादयोगोपाः प्रोक्तास्ते शौरिणाययुः ॥ अनोभिरनदुद्युक्तैस्तमनुज्ञाप्य गोकुलम् ॥ ३२ ॥ इ० भा० द० वसुदेवसंगमो नाम पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ ७३ ॥ श्रीशुक उवाच नन्दः पथिवचः शौरेर्नमृषेति विचिंतयन् ॥ हरिं जगाम शरणमुत्पाता गमशंकितः ॥ १ ॥ कंसेन प्रहिता घोरा पूतना बालघातिनी ॥ शिशूंश्च चारनिघ्नं तीपुरग्रामव्रजादिषु ॥ २ ॥ नयत्रश्रवणादीनि रक्षोघ्नानि स्वकर्मसु ॥ कुर्वेति सा त्वतां भर्तुर्यातु धान्यश्वतत्रहि ॥ ३ ॥ सा खेचर्येकदोपेत्य पूतनानन्दगोकुलम् ॥ योषित्वा माययात्मानं प्राविशत्कामचारिणी ॥ ४ ॥ तां केशबंधव्यतिषक्तमल्लिकां बृहन्नितंबस्तनकृच्छ्रमध्यमाम् ॥ सुवाससंकंपितकर्णभूषणत्विषोऽल्लसकुंतलभूषिताननाम् ॥ ५ ॥

॥ १ ॥ २ ॥ कृष्णविषये शंकमानं राजानं प्रति अविषये प्रवृत्ता सैव मरिष्यतीति सूचयन्नाह नयत्रेति यत्र श्रीकृष्णस्य श्रवणादीनि न संति तत्रैव तासां शक्तिः साक्षात्तस्मिन्नेव सतिकाशं केति भावः ॥ ३ ॥ योषित्वा वेषतो वरां नारीमिव आत्मानं विधाय ननु निर्लज्जानिर्विशंका च सती कथं परसद्मनि प्रविष्टा अत आह कामचारिणीति नहि कामचारिणीष्विदं चित्रमित्यर्थः ॥ ४ ॥ तां वनितां पतिं द्रष्टुमागता मतिरूपवतीं श्रियमिव गोप्योऽमं सतेत्युत्तरश्लोकेनान्वयः श्रीसाम्यार्थानि विशेषणानि केशबंधव्यतिषक्तमल्लिकां धम्मिल्लसंसक्तमल्लिकाकुसुमाम् बृहतानितंबेन स्तनाभ्यां च उभयत आक्रांतमिव कृच्छ्रं कुरुशं मध्यमुदरं यस्याः ताम् सुवाससं शोभने रमणीये वाससीयस्याः ताम् कंपितयोः कर्णभूषणयोस्त्विषा उल्लसद्भिः कुंतलैर्मण्डितमाननं यस्याः ताम् ॥ ५ ॥